

Kommittémotion

Motion till riksdagen: 2014/15:3060

av Aron Emilsson och Julia Kronlid (SD)

med anledning av skr. 2014/15:90 Nordiskt samarbete
2014

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för ett fördjupat samarbete och kraftfulla åtgärder för att motverka radikaliserings-, terrorism- och terrorresor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att marknadsföra Norden som besöks- och turistmål.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för att om möjligt stärka den nordiska närvaron i de baltiska staterna under den tid som närvaron i Ryssland är begränsad.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet stärka och bevara det nordiska kulturarvet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en bred nordisk kulturkanon som ett led i strategin för nordiskt kultursamarbete.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet aktivt bör verka för att stärka och försvara demokratiska fri- och rättigheter.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att stärka den nordiska språkförståelsen.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att Norden ska vara världsledande inom frågor som rör djurskydd och djurens välbefinnande.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att de nordiska länderna i högre utsträckning än i dag ska harmonisera djurskyddslagstiftningen och regelverket för uppföljande kontroller så att bristande djurskydd inte ska kunna utgöra en konkurrensfördel inom Norden.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom ramen för det nordiska samarbetet verka för ökade insatser för att uppnå ett samordnat luftförsvar och en samordnad luftövervakning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för ett nordiskt försvarssamarbete som också omfattar ömsesidiga försvarsgarantier.

Motivering

Vi lever i en alltmer globaliserad och föränderlig värld. Globaliseringen skapar både utmaningar och möjligheter, men ställer framförallt krav på ett fördjupat nordiskt samarbete som blir allt viktigare för att gemensamt värna nordiska värden och värderingar. Välfärd, folkhälsa och gemensamma strävanden för fred och säkerhet, men också kultursamverkan och demokratiska fri- och rättigheter, för att nämna några.

Det finns all anledning att bevara, stärka och utveckla det nordiska samarbetet. Våra länder har mycket gemensamt och det nordiska samarbetet är vid det här laget inarbetat sedan många år. Precis som Bertel Haarder har framfört så behöver de nordiska länderna inte nödvändigtvis tänka på sig själva som småstater. Tillsammans utgör vi världens tionde största ekonomi och vi är världsledande på flera områden. Denna nordiska styrka och gemenskap är något som Sverigedemokraterna vill bejaka och bygga vidare på.

Regeringen beskriver hållbar utveckling och grön omställning som en av de mest avgörande framtidsfrågorna för det nordiska samarbetet. Naturligtvis är dessa frågor fundamentala, men Sverigedemokraterna vill ändå poängtera två frågor som i dagsläget bör ses som mer prioriterade, nämligen försvars- och säkerhetssamarbetet och den nordiska kultursamverkan. I ett oroligt läge i Europa och inte minst Östersjöregionen är det av stor vikt att vi fördjupar och förstärker det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet. En nordisk kultursamverkan med bredd och spets är nödvändig för att värna, vårda och stärka den nordiska kulturgemenskapen och identiteten.

Gränshinderarbetet

Norden är sedan länge – och utvecklas alltmer mot – en gemensam marknad för varor, tjänster och kapital men regelverken är fortfarande utformade utifrån att medborgare och företag rör sig inom ett och samma nordiska land. Arbetet med att avlägsna onödiga gränshinder och att arbeta förebyggande för att motverka att nya hinder uppstår är ett högt prioriterat mål i det nordiska samarbetet. Sverigedemokraterna ser positivt på att Nordiska rådet under sessionen i Oslo 2013 beslutade att bland annat upprätta ett gränshinderråd. Att arbeta för att undanröja hinder som hämmar gränsöverskridande sysselsättning, tillväxt, utbildning och besöksnäring är i grunden positivt. Samtidigt är det utifrån vår utgångspunkt centralt att balansera det mot den nationella kontrollen, det nationella självbestämmandet och subsidiaritetsprincipen. Därutöver är det, för att avlägsnandet av gränshinder ska fungera, nödvändigt att de nordiska länderna känner tillit till varandra och att de yttre gränskontrollerna gentemot Europa och världen fungerar tillfredsställande. Därför finns det anledning till oro, då vi de senaste åren fått signaler om att man i övriga nordiska länder upplever en oro över Sveriges hantering av gränsbevakning, migrationspolitik och fria rörlighet in och ut ur landet. Den oron måste tas på allvar om vi vill se nedmonterade istället för resta gränshinder mellan länderna.

Sverigedemokraterna välkomnar att frågan om radikaliserings, terrorism och den oroande utvecklingen mot att unga i Norden reser för att delta i terrorverksamhet hos framförallt IS i Syrien och Irak har lyfts upp på dagordningen inom det nordiska samarbetet. När allt fler personer i nordiska länder radikaliserar, väljer att stödja terrorism, antingen genom aktiviteter inom Norden och Europa eller genom att resa utanför Europas gränser, så krävs ett ökat samarbete mellan de nordiska länderna. Det är viktigt att varje land tar sitt eget ansvar och genomför nödvändiga lagändringar för att stoppa terrorism och terrorresor. Här har Sverige ett stort ansvar eftersom man inom Norden upplever en oro över migration och fri rörlighet och har börjat ifrågasätta om vi på sikt kan ha lika öppna gränser mellan de nordiska länderna som idag. Tillit och tilltro till att den yttre gränsbevakningen fungerar är centralt för att vi ska kunna fortsätta ha fri rörlighet och nedmontera gränshinder mellan de nordiska länderna. En motsatt utveckling skulle vara olycklig och vi menar att den svenska regeringen behöver ta situationen på allvar och genomföra åtgärder för att öka säkerheten inte bara i Sverige utan även för våra grannländer. Vi efterfrågar samtidigt ett fördjupat samarbete och dialog mellan våra nordiska länder för att göra arbetet så effektivt som möjligt. Vi välkomnar därför det avtal som de nordiska regeringarna slutit om att förstärka samarbetet kring att motverka radikaliserings och dra lärdom av varandras erfarenheter kring detta.

Sverigedemokraterna menar att vi dels måste förebygga att människor inte attraheras av att delta i terrorresor genom att på olika sätt motverka en utveckling av radikaliserings bland unga i segregerade områden, dels att vi måste verka för att de som reser från Norden för att ansluta sig

till terrororganisationer inte ska få möjlighet att resa tillbaka till Norden utan konsekvenser. Detta är viktigt ur flera perspektiv, dels för att inte ytterligare bidra till att destabilisera regionen i framför allt Syrien och Irak, och för att avhjälpa det mänskliga lidande som pågår, dels för att värna säkerheten i Norden, förhindra ytterligare radikalering och för att minska risken för terrorbrott i Sverige och övriga Norden.

Norden och omvärlden

Norden är ett starkt varumärke i världen och ses både som en politiskt stabil region, en region med långvarig demokrati och en region intressant att besöka. Festivalen *Nordic cool* som hölls i Washington 2013 hade till syfte att profilera Norden och framförallt nordisk kultur internationellt. Det nådde framgång. Sverigedemokraterna menar att det finns anledning att följa upp och förstärka marknadsföringen av Norden, eller den ”nordiska branding” internationellt. Inte minst i syfte att öka intresset för Norden som besöksmål och handelspartner. Våra möjligheter att marknadsföra resurser som inte går att utlokalisera, såsom kultur- och naturturism, är utan tvekan viktiga pull-faktorer för att förstärka framförallt turism och besöksnäring i Norden.

De nordiska länderna har genom Nordiska ministerrådet varit etablerade i Ryssland under 20 år. Två kontor finns i nordvästra Ryssland, ett i Sankt Petersburg och ett i Kaliningrad, och tre informationscentrum, dessa i Murmansk, Petrozavodsk och Arkhangelsk. Närvaron har syftat till att stödja civilsamhället och verka för stabilitet och utveckling inom regionen. Sedan Ryssland i januari registrerade Nordiska ministerrådet som utländsk agent, vilket kraftigt försvårar NMR:s arbete, så beslutade de nordiska samarbetsministrarna i mars att avveckla verksamheten i nordvästra Ryssland. Det belyser en tråkig utveckling, men är en nödvändig markering från de nordiska ländernas sida.

Stängningen av kontoren i nordvästra Ryssland får dock inte innebära en försämrad bevakning av nordiska intressen och närvaro i den delen av Östersjöregionen och gentemot de baltiska staterna med vilka vi har ett långvarigt och betydelsefullt samarbete. Av den anledningen bör regeringen inom Nordiska ministerrådet se över hur man eventuellt kan förstärka närvaron och samverkan i de baltiska länderna under tiden kontoren i nordvästra Ryssland måste hållas stängda. Detta både för att inte förlora betydelsefulla kontaktytor i regionen, men också för att ta tillvara den kompetens som idag finns vid kontoren i Ryssland.

Det nordiska kultursamarbetet – kulturarv, demokratiska friheter och språk

Nordens gemensamma historia går långt tillbaka, och ska erkännas, kantas av ömsom fred ömsom krig, men från varje epok har dragits lärdomar och årsring lagts till årsring, samtidigt som djupa likheter vuxit fram mellan de nordiska nationerna. Det nordiska samarbetet bygger således på stabila fundament och ett av de fundamenten är de kulturella likheterna. Sverigedemokraterna förespråkar ett förstärkt samarbete inom kultur- och utbildningsområdet där vi menar att den nordiska språkförståelsen kan förbättras, en nordisk kulturkanon införs som en naturlig utveckling av den litteraturkanon som redan existerar, och ett tätare samarbete kring friluftslivet och marknadsföring av Norden som besöksmål kan ske.

Den djupaste roten till den svenska kulturens särart ligger i vår historia och i den natur och det klimat där den har vuxit fram. Mot denna bakgrund är det naturligt att vår kultur uppvisar stora likheter med våra nordiska grannländers. Genom likheterna i levnadsbetingelser och årtusenden av nära och naturliga relationer mellan befolkningarna har en skandinavisk och nordisk kulturkrets vuxit fram.

Det nordiska kultursamarbetet utgör hörnstenen i den gemenskap som binder samman de nordiska länderna. Kultursamarbetet återspeglar den grund av gemensamma värderingar som vi i de nordiska länderna står på. Den strategi som har tagits fram för det nordiska samarbetet kring kulturella frågor under de närmaste åren har flera positiva inslag, men den kan förbättras.

Nordisk kulturkanon

År 2005 beslutade den borgerliga danska regeringen med stöd av Dansk folkeparti att låta sju kommittéer påbörja arbetet med att ta fram förslag på verk som kunde anses som en särskilt värdefull del av det danska kulturarvet och tillsammans utgöra en dansk kulturkanon. När arbetet presenterades 2006 hade antalet områden ökat till nio och varje område innehöll en lista på tolv verk. De områden som berördes var arkitektur, bildkonst, design och konsthantverk, film, litteratur, konstmusik, populärmusik, scenkonst och barnkultur.

Det primära syftet med kulturkanonen var att den skulle fungera som en introduktion till det danska kulturarvet och stimulera till tankar och debatt kring konst- och kulturfrågor. Projektet bidrog starkt till att blåsa liv i den danska kulturdebatten och lyfte kulturpolitiken till en position på den politiska och mediala dagordningen som den aldrig tidigare varit i närheten av.

Trots de starka känslor som initialt omgav projektet har den färdiga kulturkanonen blivit väl mottagen i stora delar av det danska samhället. De danska kulturinstitutionerna har tagit kulturkanonen till sig och har med avstamp i denna skapat flera nya

uppsättningar och verk. Även de danska skolorna som fått kulturkanonen tilldelad sig i bokform har dragit nytta av projektet och många skolor använder den i dag som en utgångspunkt i sin undervisning.

I samband med beslutet om den danska kulturkanonen föreslog också den danska undervisningsministern Bertel Haarder att en gemensam nordisk litteraturkanon skulle tas fram. Haarder kommenterade bakgrunden till förslaget på bl.a. följande sätt:

Den nordiska litteraturantologin är ett viktigt initiativ som ska medverka till att öka språkförståelsen mellan länderna och värna om det gemensamma kulturarvet. Kanske det nordiska håller på att drunkna i sin egen framgång: det har blivit så självklart, att det för somliga kan förefalla osynligt. Jag hoppas därför att den nordiska litteraturkanonen väcker både inspiration och debatt i en tid när den nordiska kulturgemenskapen behöver synliggöras och förstärkas.

Alla fem nordiska regeringar ställde sig bakom satsningen och finansieringen skedde via Nordiska ministerrådet. Den nordiska litteraturkanonen presenterades 2008 och den bidrog till både en ökad debatt och ett ökat intresse kring den nordiska kulturen.

Sverigedemokraterna menar att de argument som Bertel Haarder framförde 2005 är giltiga än i dag och att Nordiska ministerrådet borde följa upp satsningen på den nordiska litteraturkanonen genom att med inspiration från den danska modellen ta fram en ny, bred nordisk kulturkanon som även innefattar områden som arkitektur, bildkonst, musik, scenkonst, film och barnkultur. Den strategi som har tagits fram för det nordiska samarbetet om kulturella frågor under de närmaste åren har flera positiva inslag, men den behöver förbättras på ett par punkter, och enligt vår mening är det rimligt att strategin omarbetas för att lägga till ett krav på framtagandet av en nordisk kulturkanon enligt vad som har framförts ovan.

Demokratiska fri- och rättigheter

Det är uppenbart att flera av de grundläggande demokratiska fri- och rättigheterna vi känner som klassiska och okränkbara, idag är satta under hård press såväl här i Sverige som utomlands. Direkta attentat mot yttrandefriheten och indikationer om en allt sämre pressfrihet vittnar om att den västerländska, nordiska och svenska demokratin har stora utmaningar framför sig. Inte minst attentaten i Paris och Köpenhamn vittnar om detta.

Den 27 januari sammanträdde Nordiska rådets kultur-och utbildningsutskott i Mariehamn, Åland och kom med ett uttalande med anledning av attackerna mot demokratiska fri- och rättigheter. Man framhävde bland annat att ett av våra viktigaste värden i de nordiska länderna är att vi kan skriva och tala fritt, men att yttrandefriheten nu är satt under press. Utskottet fördömde attentatet i Paris och menade att det behövs

en nordisk plattform för fri press och kvalitetsjournalistik. Det arbetet ska nu formos, något Sverigedemokraterna ser positivt på. Vi anser också att den svenska regeringen bör ta dessa frågor på allvar och vara en pådrivande kraft för att främja yttrande- och pressfrihet, och andra demokratiska fri- och rättigheter i Norden.

Nordisk språkförståelse

Språkförståelsen och möjligheten att kommunicera på de nordiska språken gentemot varandra är en nyckelfaktor i det nordiska samarbetet, och inte minst för det nordiska kultursamarbetet är det fundamentalt. Flera av de nordiska språken är nära besläktade och förstås relativt lätt av invånare i andra nordiska länder. Att Nordiska rådet också uppmanar och uppmuntrar till kommunikation på de nordiska språken under gemensamma sessioner och sammanträden är mycket positivt och bidrar till att stärka språkförståelsen mellan parlamentarikerna.

Mot bakgrund av att språkförståelsen är så betydelsefull och central, så är det tråkigt att beskåda att språkförståelsen tenderar att försämrās. En signal om det här är att Ungdomens Nordiska råd (UNR) hösten 2008 beslutade att övergå till att använda engelska som arbetsspråk sedan man konstaterat att ledamöternas förståelse av de nordiska språken var så dålig att en effektiv kommunikation på de nordiska språken inte var möjlig. Det här är allvarliga signaler som bör mötas med åtgärder. En försämrad nordisk språkförståelse kan i förlängningen hämma såväl en integrerad nordisk arbetsmarknad som gemenskapen i den nordiska identiteten och kulturutbytet.

En förklaring till den försämrade språkförståelsen kan vara att undervisningen i grannspråken vid de nordiska universiteten är mycket begränsad och att lärarutbildningarna för till exempel svenskalärare inte innehåller adekvat undervisning i grannspråken. Kunskapskrav om grannspråk i examensbevisen kunde vara en åtgärd. Sverigedemokraterna anser att regeringen, Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet bör ta denna fråga på allvar och presentera förslag på åtgärder för att stärka den nordiska språkförståelsen.

Stärkt djurskydd

Djurskyddet inom de nordiska länderna har långa anor och en djup folklig förankring. För många invånare i Norden är det goda djurskyddet en så viktig fråga att den betraktas som en del av den nationella och regionala kulturen och identiteten. De

nordiska länderna står sig också väl vid en internationell jämförelse, men förbättringspotentialen är fortfarande stor och på vissa områden har Norden halkat efter.

Enligt bl.a. rapporten *Världens bästa djurskydd* från Förbundet Djurens Rätt är det tveksamt om de nordiska länderna kan sägas vara bäst i världen eller ens i Europa när det gäller djurskydd. På flera viktiga områden överträffas det svenska och nordiska djurskyddet av länder som Schweiz och Österrike, men i vissa avseenden också av länder som Kanada, Nederländerna, Storbritannien och Kroatien. Sverigedemokraterna menar att de nordiska länderna borde enas om en gemensam målsättning att vara världens ledande region i frågor som gäller djurskydd och djurens välbefinnande.

Ett stort problem är också att det fortfarande finns stora skillnader beträffande djurskyddslagstiftningen och uppföljningen av denna mellan de nordiska länderna. Stora skillnader mellan länderna i detta avseende bidrar till att skapa ekonomiska incitament för ett bristande djurskydd, då ett nordiskt land genom en svagare djurskyddslagstiftning kan skaffa sig konkurrensfördelar gentemot de övriga nordiska länderna. Ett tydligt exempel på detta har varit det förhållandevis svaga djurskyddet inom den danska grisnäringen, som gett danska grisbönder ekonomiska fördelar i förhållande till svenska grisbönder.

Andra områden där problematiska skillnader fortfarande kvarstår är reglerna kring slakt och kastrering, pälsdjursuppfödning etc. Även reglerna och formerna för uppföljningen av djurskyddslagstiftningen skiljer sig åt mellan länderna. Sverigedemokraterna vill motverka detta och menar därför att Sverige inom ramen för det nordiska samarbetet bör arbeta för att de nordiska länderna i högre utsträckning än i dag harmoniserar djurskyddslagstiftningen och regelverket för uppföljande kontroller så att bristande djurskydd inte ska kunna utgöra en konkurrensfördel inom Norden.

Nordiskt samarbete inom försvar och säkerhet

Nordiskt säkerhetssamarbete

Sverigedemokraterna betraktar Sverige som, i fallande ordning, en del av en nordisk, europeisk, västerländsk och global gemenskap. I linje med detta vill vi särskilt arbeta för att stärka den nordiska identiteten och bredda och fördjupa det nordiska samarbetet.

Sverigedemokraterna vill, i likhet med vad som fördes fram i Stoltenberg rapporten 2009, öka det nordiska samarbetet inom försvars- och säkerhetsområdet. Vi ser uppenbara förtjänster i att de nordiska länderna tar ett gemensamt ansvar för regionens säkerhet, i likhet med vad som länge planerades under kalla krigets era.

Vi välkomnar därför att de nordiska länderna lanserade Nordefcosamarbetet 2009. Vi välkomnar också att det skett en nära samverkan i försvars- och säkerhetsfrågor mellan de nordiska och baltiska länderna under 2014. Vi menar dock att mer kan göras för att uppnå ett fördjupat försvarssamarbete i linje med de förslag som finns i Stoltenberggrapporten, och vi vill se ökade insatser i det nordiska försvarssamarbetet för att uppnå sådana resultat på följande områden.

Luftförsvar och luftövervakning

Vad avser luftförsvar så vill Sverigedemokraterna att Sverige i ett kortare perspektiv ska verka för ett tätare samarbete vad gäller en samordning av den nordiska luftövervakningen, inkluderat luftförsvaret över Island. I ett längre perspektiv bör nordisk personal skickas till Keflavík på permanent basis. De nordiska flygvapnen knyts därmed närmare varandra och utvecklar samarbetet i skarpt läge. I princip borde de nordiska flygvapnen klara luftövervakningen över hela det nordiska luftrummet inklusive Island utan att vara avhängiga Atlantpakten.

Nordiskt försvarssamarbete

Sverigedemokraterna välkomnar att arbetet med det nordiska försvarssamarbetet har fortskridit, förstärkts och fördjupats under året som gått. Vi ser positivt på det fördjupade försvarssamarbete som Sveriges och Finlands försvarsministrar presenterat mellan länderna och har i riksdagen motionerat om att försvarssamarbetet med just Finland ska förstärkas. Gemensam samverkan om luft- och sjöförsvaret, personalförsörjning och materiel är några områden där vi menar att ländernas samarbete kan förstärkas.

Genom den nordiska solidaritetsförklaringen från 2011 har de nordiska länderna gemensamt uttalat att i det fall ett nordiskt land skulle drabbas av en kris eller ett angrepp, så kommer övriga länder att bistå med relevanta medel. Denna solidaritetsförklaring är dock fortfarande väldigt allmänt hållen och säger inte mycket om hur länderna konkret avser att reagera och hjälpa varandra i händelse av att ett enskilt land hamnar i trångmål, exempelvis vid ett yttre angrepp eller otillbörlig press.

Sverigedemokraterna anser med hänvisning till solidaritetsförklaringen och arbetet inom Nordefco att det nu är dags att ta försvarssamarbetet till nästa nivå. Vi anser att Sveriges regering ska påbörja diskussioner med de övriga nordiska länderna i syfte att skapa förutsättningar för ett nordiskt försvarssamarbete som också omfattar ömsesidiga försvarsgarantier. En sådan försvarsgaranti skulle inte nödvändigtvis behöva inkludera samtliga nordiska länder i ett inledande skede utan kan påbörjas genom att ett par

nordiska länder – t.ex. Sverige och Finland – går före. Opinionsen i Finland förefaller redan nu visa ett visst intresse för detta alternativ.

Aron Emilsson (SD)

Julia Kronlid (SD)